

O I S O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberální chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Tak tu máme dlouho očekávané léto, dobu krásného počasí a hlavně dovolených. Ačkoliv to jsme si loni počátkem srpna mysleli také a pak přišla potopa. Ale i když *El Nino* řádí dál, tak životní zkušenost a doc. Chocholoušek nám přece jen napovídá, že k takovým politování hodným událostem dochází maximálně jednou za sto let. My proto všechny chmury pustíme z hlavy a budeme se věnovat jen samým příjemným činnostem ať už to bude turistika, houbaření či prostě jen příjemné lenošení na slunci u vody. Z mnohých z nás se stanou cestovatelé. Tady platí zvláštní zákon. Čím dál od svého bydliště trávíte svoji dovolenou, tím lépe si zde odpočnete a tím dokonalejší máte pocit, že každodenní starosti zmizely kdesi v nenávratnu. Namítnete, že tím větší máte i starosti s přípravou a financováním takové dovolené. Ale jsme na světě jen jednou a ani nevíme na jak dlouho. Tak bychom neměli troškařit a užívat života plnými doušky. Ať se nám tedy letošní léto vyvede!

Motto

„Máte pocit, že zkazíte na co sáhnete, že jste smolař a už vás to zmáhá? Pak si připomeňte, že jednou jste také byl/a tou nejrychlejší, nejschopnější a nejspěšnější spermií z mnoha milionů, co jich tehdy kolem vajíčka kroužilo.“

„Nikdy nevěř světlu v očích krásné ženy. To jen slunko prosvítá přes její dutou hlavu“

indické přísloví

Z našich reklam a inzerátů ...

„Tak jsem si koupil perfektní spacák za 5 tisíc. Fantasticky izoluje. Vlezl jsem do něj večer celý zmrzlý a ráno jsem z něj zase zmrzlý vylezl!“

„Mladý, pohledný, sportovec, abstinents, nekuřák, finančně zajištěný. Auto, barák, chalupu na horách, tučné konto mám. Zn: Nikoho nehledám, jen se chválím.“

Víte, že?

- Lov a virus ebola vážně ohrožují existenci opic v západní rovníkové Africe podle vědců v časopisu Nature. Pralesy Gabonu a Konga jsou domovem asi 80 % všech goril a šimpanzů žijících ve volné přírodě, ale jejich počet v letech 1983-2000 klesl o více než polovinu. Vědci soudí, že katastrofální stav opičí populace v Africe je podceňován, protože pralesy západní rovníkové Afriky jsou většinou nedotčeny. Avšak virus ebola se nadále nebezpečně šíří. Zvyšuje se také mechanizovaná těžba dřeva. Cesty vznikající při jeho těžbě pak používají pytláci, kteří se svými vozidly pronikají do hloubi pralesů.
- Američtí vědci na konferenci v irském Dublinu předložili studii, podle níž je Slunce hlavní příčinou klimatických změn posledních dvaceti let. Sluneční aktivita nemá stále stejnou intenzitu. Jsou známa období, kdy Slunce více zjasní nebo naopak potmění. Tento jev má vliv na teplotu na Zemi. Podle zprávy je sluneční aktivita posledních dvaceti let tak vysoká, že zapříčinila celkové oteplení o více než 0,3 stupňů Celsia. Kritici zprávy vytýkají nejasný způsob, jakým k tomuto závěru badatelé došli. Nová zařízení na měření sluneční energie umístěná v kosmu totiž mohou vykazovat značné rozdíly oproti měřením na Zemi.
- 900 kilometrů za hodinu - tak rychle vyrážejí naše plíce vzduch při zakašlání, při kýchání

rychlostí "jen" 170 km/h. Každý den se nadechneme 21 tisíckrát, přičemž plicemi projde na 10 tisíc litrů vzduchu, tedy dost, aby se nafouklo 40 dvoudmístných nafukovacích člunů.

- 2000 litrů krve zbaví játra veškerých jedů každý den. Během deseti hodin zbaví tělo veškerých toxických látek z alkoholu, obsaženém v jednom litru červeného vína. Denně produkují játra 700 mililitrů žluči. Jsou světovými rekordmany v regeneraci. Pokud by byla polovina odstraněna, během čtyř týdnů dorostou do původní velikosti.
- 770 tisíc kilometrů měří celkem nervová vlákna v těle, což je tolik jako cesta na Měsíc a zpět. Nejdelší nervové buňky v lidském těle, které vedou k svalům nohou, měří více než dva metry a vedou vzruchy rychlostí 430 km/h.
- 9300krát za den mrkneme, což celkem vytvoří dobu 23 minut. Oko má 127 miliónů na světlo citlivých buněk, které jsou schopné zaregistrovat v úplné tmě zapálení sirky na vzdálenost čtyřiceti kilometrů. Oko vyprodukuje za den 1 mililitr slzí.
- 50 kilometrů měří nejjemnější cévky v ledvinách, které filtrují naši krev. Na třístokrát denně projde všech pět až šest litrů krve čistícím procesem. Každou minutu se z odpadních látek vytvoří pět kapek moči v každé ledvině, která je odvedena močovodem do močového měchýře, do něhož se vejde až 1,5 litru.
- Vědci z institutu CSIRO tvrdí, že k zredukování obsahu těžkých kovů o 78-90% v pitné vodě (např. olovo či měď) stačí příprava kávy na kávovaru s filtrem.
- Chorobě SARS podléhá více mužů než žen. Smrtelným zápalem plic se dosud nakazilo dvakrát více žen než mužů. Z těch, kteří zemřeli, bylo však 56 procent mužů. Spočítali to vědci v Singapuru, nevědí ovšem, proč tomu tak je.
- Tým z havajské univerzity objevil jen letos 18 nových měsíců Jupitera (velikost okolo dvou kilometrů) a jednoho 18 kilometrového u Saturnu.
- Výzkumní pracovníci z univerzity v Káhiře a ve Spojených Arabských emirátech testovali jojobový olej v motorech a zjistili, že je nejen stejně výkonný jako nafta, ale že motor také vypouští do ovzduší mnohem méně škodlivin. Tento olej uvolňuje při hoření velké množství energie a navíc je stabilní při vysoké teplotě a tlaku. Řepka má tedy konkurenci.

Dvě etické otázky

Otázka číslo 1

Kdybyste znali ženu, která je těhotná, má už osm dětí, ze kterých jsou tři hluché, dvě slepé, jedno je mentálně retardované a ona měla syfilis, doporučili byste ji potrat?

Otázka číslo 2

Čistě hypoteticky je třeba zvolit vůdce světa a váš hlas má rozhodnout o tom kdo to bude. Zvolíte kandidáta:

- spolčuje se s politiky, kteří nehrají vždy čistou hru a svoje činy konzultuje s astrologem. Má dvě milenky, kouří a pije osm až deset Martini denně.
- dvakrát ho vyhodili ze zaměstnání, spí do oběda, na univerzitě bral opium a každý večer vypije čtvrt lahve whisky.
- byl vyznamenán jako válečný hrdina, je vegetarián, nekouří, pije pouze příležitostně pivo, rád maluje a neměl žádná mimomanželské aféry.

Tak jak jste se rozhodli?

Ať už to bylo jakkoliv kandidát A je Franklin D. Roosevelt, kandidát B Winston Churchill a C byl Adolf Hitler.

A co první otázka? Rozhodli jste se pro potrat? Škoda, právě jste zabili Beethovena. Tak nějak to chodí. Aspoň vidíte, že život není rozhodně fádni. A nezapomeňte, že amatéři postavili Noemovu archu, profesionálové Titanic.

O světě vypovídají jen ti úspěšní

Svět nebo chcete-li okolní realita je zvláštní dynamické místo. V přesložitém ekosystému přírody neustále něco probíhá, roste, rodí se, je požíváno a umírá. Celek je však přes svoji složitost neobvykle stabilní. Těch individuálních forem a osudů jsou miliardy, či spíše biliony, ale to je jen pouhý viditelný vrchol ledovce. Ti šťastní, kteří prošli všemi úskalími a uspěli. Mnohonásobně více je však těch, kteří k cíli nedošli nebo kteří zůstali jen nerealizovanou možností. A o těch se toho mnoho nedozvíme. Už nám své osudy nemohou vypovědět. To je velmi charakteristický a zarážející rys přírody, který si v běžném životě ani neuvědomujeme. Snad proto, že sami patříme mezi úspěšné vítěze. Příroda rozehraje mnoho potenciálních možností, aby zajistila kontinuitu přežití. Z několika ucházejících se samečků se nakonec spáří jen jeden vyvolený. Na každé vajíčko útočí miliony spermií. Z těchto potenciálních životů se nakonec realizuje jeden jediný. Ten měl tedy stejnou dávku štěstí, jaká je potřeba k výhře první ceny v celostátní loterii. Ti, kteří zvládli zrození však ještě nemají vyhráno. Mnoho jich je sežráno, podlehnou nemocem nebo jinak zahyne dříve, než mohou předat své geny dále. Ale ti, kteří jsou kolem nás jsou právě ti živí – výherci ve velké loterii života. Jen ti pociťují své já, jen ti mohou vnímat a předat poselství. A všude kolem je obrovský neviditelný virtuální rezervoár – nekropole těch minulých. Uhynuvších či ani nenarozených. A na ní jen malé ostrůvky života, výsledky šťastné náhody. Dost truchlivá představa. Ale svět je přesto jedinečné a nádherné místo – to proto, že s těmi neúspěšnými se jaksí nepočítá, jsou ihned zapomenuti a přítomnost píší jen vítězové.

Ani lidský jedinec není ušetřen této kruté hry pravděpodobnosti. Snad jen pokud se mu podaří se narodit, dokáže civilizace zvýšit jeho vyhlídky na následné přežití. Ale čekají ho další četná úskalí specifická pro lidskou společnost. Vždy, když posloucháme svědectví o krutostech války, útrapách velkých epidemií či běsnění přírodních katastrof slyšíme je jen z úst těch šťastných, co nakonec přežili. Ti druzí již nepromluví. Toto mnohdy děsivé svědectví však postrádá onu definitivní absolutní autenticitu. Viděli a zažili mnohé, ale nedošli až na samý trpký konec a vrátili se zpět mezi živé. Co my tedy víme o tom, co je to opravdová hrůza, bolest a utrpení? Známe jen obrys, stín či vzdálenou příchut'. Ale ten prožitek okamžiku poznání a definitivy je před námi milostivě skryt. Možná i proto, že se nehodí k vítězi a nemá již žádný vztah k přežití druhu. Ale ani vítězové nemají vyhráno. Pravděpodobnost nehod, neštěstí a nemocí si mezi nimi nemilosrdně ukrajuje a číhá na ně směrem k budoucnosti. Pravda, teď je ta pravděpodobnost obrácená – většina přežívá a

jen ti smolaři jsou vyzobáváni. Ovšem všeho do času. Na samém konci naší pouti na každého čeká onen poslední okamžik pravdy. Poslední velmi osamocené poznání, které již není možné s nikým sdílet. I to může mít zřejmě velmi rozličné podoby. A tak nám nezbyvá než hýčkat šťastnou náhodou a pravděpodobnost, abychom i v této chvíli byli mezi vítězi. Aspoň relativními.

Příroda je patrně nevědomky velmi moudrá. Co činí dobře činí. Buďme tedy i nadále sebevědomými vítězi. Užívejme si plnými doušky ten čas, který je nám vymezen na tomto krásném a jedinečném světě. Snad jen jednou za čas se na chvíli zastavme a připomeňme si i ty druhé. Život pak bude možná ještě krásnější a mnohotvárnější.

Asteroidy padají na Zemi

V noci 26. března t.r. chvíli před půlnocí mohli sledovat obyvatelé několika států USA zářivou ohnivou kouli, která svůj let atmosférou zakončila dvěma výbuchy jižně od Chicaga. Brzy byly v krajině slyšet silné výbuchy, které dolehly až do západní Kanady. Okamžitě bylo jasné, že se jednalo o padající asteroid. Astronomové vzápětí vypočetli, že úlomky asteroidu se mohou nacházet na ploše elipsovitého tvaru o rozměrech 10 krát 3 kilometry. Ve městě Park Forest a jeho okolí zasáhly padající kameny šest domů a tři automobily. Lidé našly meteority na silnicích, trávnících, v lese, ale také ve svých domech. Asteroid měl v okamžiku vletu do atmosféry velikost asi jako osobní automobil. Rychlost asteroidu při vstupu do zemské atmosféry svědčí o tom, že k nám přiletěl z pásu planetek mezi Marsem a Jupiterem. Hmotnost asteroidu astronomové odhadují na 10 až 25 tun. Asteroidy takovýchto rozměrů zasáhnou Zemi přibližně jednou za dva měsíce, ale většinou dopadnou do míst, kde lidé nežijí. Pád asteroidu do Park Forestu je v USA největší za posledních 5 let a vůbec první případ, kdy k tomu došlo ve městě. *abc*

Torzni úvahy o budoucnosti

Milan Knížák

Představy o budoucnosti jsou nesmírně obtížné. Známe většinu nejrůznějších futurologických vizí, ale buď jsou příliš katastrofické, nebo příliš optimistické. Současný svět se náhle změnil a teroristický útok na newyorská "dvojčata", přestože z hlediska logiky teroristického hnutí nebyl ničím výjimečným, znamenal jasný signál. Začali jsme vidět jinak. Současný svět skloňuje demokracii ve všech pádech a nepochybně určité části světa ještě mají před sebou poměrně dlouhý úsek cesty k tomu, co nazýváme nebo chápeme jako demokracii, přesto jsem stále víc a víc přesvědčen, že budoucnost je jen v nějakém typu totality a že současný svět už začal k této totalitě směřovat. Nedovedu si totiž představit, jak jinak by bylo možné lidský svět uchránit. Mohu samozřejmě přijmout katastrofické vize o střetu kultur, ekologických pohromách a podobných velkých zvratech a umístit budoucnost přinejlepším do nového paleolitu. Nebo opačné vize o tom, jak přejdeme na ekologická paliva, navíc osídíme blízké planety a satelity, ať přirozené či umělé. V podstatě je obé možné, ale nic to neříká o tom, jak se budou chovat lidé, než k něčemu takovému dojde. Asi nás čekají opět velké říše. Teď právě budujeme Spojené státy evropské a věřím tomu, že pozvolna přes velké světové říše můžeme dojít ke globálnímu řízení. Jenom tak si totiž dovedu představit možnost globální regulace, bez které podle mne není na této zemi představitelná žádná budoucnost v podobě, která je nám historicky známá a která by mohla ještě být akceptovatelná. Tzv. demokratický způsob života akcentuje práva jednotlivce až do absurdit. Už se lidé neposuzují podle toho, zda jsou něčeho schopni či neschopni, ale je vyžadováno, aby ve všech oblastech lidského konání byly rovnocenně zastoupeny všechny rasy, typy, pohlaví, menšiny, zkrátka všechny lidské různosti bez ohledu na skutečné schopnosti. Demokratický způsob života vede k deregulaci všeho, ale deregulace všeho je, bohužel, nemožná. Jsem z rodu rebelů, chodím na červenou, v parku po trávníku, a když se hlasuje

jednohlasně, zvedám ruku proti. Vyrstl jsem v době, která přes všechny hrůzy měla ještě stopy bezuzdnosti. Dnes se mladí lidé nemohou spolu vyspat bez kondomu, je pro ně nebezpečné jít na diskotéku, poněvadž ji nějaký šílenec může vyhodit do povětří, a číhá na ně nebezpečí drog, kterému lze špatně čelit, poněvadž společnost, ve které žijí, je neučí, jak s drogami zacházet, ale kriminalizuje je. Navíc v současné společnosti chybí moment hrdinství. Proto dochází k excesům na sportovních zápasech, proto vznikají extrémní sporty, mladí lidé riskují, projíždějí na střechách vagonů metra a vpalují do sebe cejchem rituální znamení. Přesto, že se má osobnost bouřit vůči jakýmkoliv typům totality, přesto nevidím v budoucnosti jinou než totalitní možnost. Určitě se tak nestane jednorázovým rozkazem přicházejícím odněkud shora (což by část obyvatelstva nepochybně přivítala, poněvadž řada lidí se rodí s povahou vězňů, potřebují být řízeni), ale pozvolným postupem, i když nevylučují případné skoky. Inklinuji k pravcovému politickému myšlení a kladu důraz na samostatnost každého jednotlivého člověka. Chci, aby si uvědomil, že za svůj osud si může především sám. Bohužel, jsou to částečně zbytky postkomunistického uvažování. V komunismu se na platformě otroctví vyvíjelo "člověk, to zní hrdě", "člověk může všechno", "poručíme větru, dešti", "příroda nás poslechne", "bůh jsme my", atd. atp. Pravcové naděje společnosti složené z lidí, kteří se budou o sebe dobrovolně starat, jsou z velké části utopické. Svět se nesmírně rychle zalidňuje, a to nerovnoměrně. Společnosti na určitém stupni tzv. vývoje se přestávají reprodukovat a doplňování obyvatelstva se děje většinou v rodinách sociálně i mentálně slabých. I to mě, bohužel, opravňuje k představě totalitní budoucnosti. Implikuje to představu velmi třídní společnosti, kde úzká elita vládne manipulovatelným masám. V řadě svých textů jsem již poukazyval na to, že současná společnost akcentuje práva a zapomíná na povinnosti. A právě povinnosti bude muset v budoucnu akcentovat. Nezdá se mi, že by bylo možné tento pocit povinnosti vyvolat dobrovolně, dejme tomu výukou, pomocí médií atp. Navíc i k takovému způsobu výuky a propagace bychom potřebovali nějaký centrální, totalitní systém. Jsem, bohužel, přesvědčen, že k plnění povinností bude muset být velká část společnosti donucena. Nevím, jaké budou ony donucovací prostředky, nevím, jak bude vypadat ona totalita, o které se zmiňuji, ale nejví se mi žádá jiná možnost, jak přežít (s tímto světem a na tomto světě), než určitým typem zastavení, omezení, všeobecné redukce. Nejsem přítelem ekologických bojůvek, připadají mně příliš omezené a zpolitizované, ale uvědomuji si i ekologická nebezpečí. Ovšem největší nebezpečí, které vidím, je nebezpečí svobody. Svoboda, kterou nám nabízí demokratický svět, postrádá přesnou definici, postrádá jednotný princip. Boží se rozplývají a jejich úporné hledání v nejrůznějších sektách je podobné onomu již zmiňovanému hledání extrémních poloh ve sportu, ve zločinu, v drogách. V umění již dlouho pozoruji, že modernistická povinná roztržičnost, tzn. ono zbožštění individuality s povinností být odlišný, tzv. originální (i když se tento typ originality dá lehce zpochybnit), opravdu odešla a s postmoderním viděním světa, které na začátku avizovalo ještě větší atomizaci, přichází pocit touhy po něčem společném. Umění má nepochybně jakousi anticipační schopnost, i když anticipace umění nemusí být vždy přímá (umění umí používat jinotaje, je to v jeho povaze), touha nalézt v oblasti umění nějaký společný kód, která zatím nemůže dojít naplnění, ale kterou lze jasně vyzorovat od 90. let, může být určitým znamením pro celou společnost. Hledání něčeho společného bez jednotícího boha, bez jednotících kritérií, bez jednotících názorů na minulost a budoucnost, bez jednotících názorů na podobu a funkci člověka, na podobu a funkci světa, je nesmírně obtížné, věřím, že si mohu dovolit prohlásit, že je nemožné. A proto jsem opět u již tolikrát zmiňované totality. Budoucnost lidstva (má-li být zachováno) je bez nějakého jednotícího systému těžko představitelná. Není to zářivá vidina, zvláště ne pro příslušníky mé

generace, která se v 60. letech ještě zmočila v obecný odpor proti tradiční společnosti, ale je to vidina reálná, která má určité předobrazy ve velkých říších starověku, které jen díky své neměnnosti (nebo "pomaloměnnosti") mohly trvat několik tisíciletí. Možná, že v budoucnu dojde ke vzpouře za tradiční společnost. I když vzpoury jsou už asi "out of time".

Autor je ředitelem Národní galerie, leden 2003

Nadsázka ?

Proběhl průzkum názorů národů celého světa. Otázka zněla: "Jaký je váš názor na nedostatek jídla v jiných částech světa?"

Výsledek byl katastrofální:

- 1) V Africe nikdo nevěděl, co je to "jídlo".
- 2) V západní Evropě nikdo nevěděl, co je to "nedostatek".
- 3) Ve východní Evropě nevěděli, co je to "váš názor".
- 4) V Argentině nevěděli, co je to "prosím vás" a
- 5) V USA zase nevěděli, co je to "v jiných částech světa".

„Přítel, který se změní podle toho, jak se změním já, a který přitakává na to, s čím souhlasím já, mi není k ničemu. To dělá mnohem lépe můj stín“. (Plútarchos)

„Štěstí je tichý host - všimneme si jej, až když odchází“. (A.Decourcelle)

Poslední květnový den

Poslední květnový den nám připravil překvapení. Nejen, že se probouzel do příjemného teplého jitra, ale Slunce na zcela vymetené obloze nevyšlo tentokrát krásně kulaté jako obvykle, ale ze severovýchodu vykousnuté stínem Měsíce. Kdo si přivstal byl svědkem ne zcela banálního úkazu – částečného zatmění Slunce. Měl jsem to štěstí, že jsem přemohl setrvačnou touhu zůstat ležet ve vyhřáté posteli a vyrazil za město do polí k lesu. Horní část obzoru již zlatily sluneční paprsky a příroda se probouzela do horkého dne, ale nad potokem a rozkvetlou loukou ještě ležel chladivý mlžný opar. Na poli skotačili zajáci a ptačí zpěv zračil jistě překvapení nad tím, co nám to Slunce dnes provedlo. Měsíční "vykousnutí" se zvolna přesouvalo na severozápad slunečního kotouče. Člověk 21. století přes starou disketu pozoruje odvěký astronomický úkaz v lůně probouzející se přírody. Neobvyklý a symbolický okamžik. Co musel takový jev vzbuzovat v pradávném člověku? Jak otřásl jeho jistotami? Jakýsi drak nebo obří červ žere jeho Slunce na kterém závisí vše živé. Ta hrůza! To, co platilo dosud náhle končí? Lidstvo od té doby ušlo dlouhou cestu, ale změnilo se něco na našem postojí k nevysvětlitelným "nemožným" jevům? Obávám se, že nikoliv. Ve stejné hrůze a panice bychom dnes stáli i my, kdyby jednoho dne vyšlo Slunce třeba hranaté nebo zelené. Kdyby poklesla gravitace nebo voda tekla do kopce. Nebo kdybychom stáli tváří tvář tří metrovému mravenci. Také konzervativně lpíme na svých neotřesitelných jistotách. Je to jistota, ale současně také trochu past. Tak ať nám to vydrží. VH

A slovo závěrem

Tak už máme za sebou i referendum o vstupu do EU. Dobře, že dopadlo kladně. Zůstat přešlapovat přede dveřmi, když většina bývalých spolužáků, snad kromě pár repetentů, už sedí u stolu by bylo pořádně tristní. Nebude to jistě procházka růžovým sadem, ale to kdysi nebyla ani pro stát Texas, když se připojoval k Unii. A dnes? Jsou všichni rádi, že jsou mocnými, někdy třeba i trochu ve světě nenáviděnými Američany. Zazpívají si texaské lidové a v marketech platí dolarem s podobnou slavných federálních prezidentů. A to my v té EU zůstaneme ještě hodně generací Čechy a Moravany. Za nějakých 7 let vyměníme korunu za euro, ale národnost a jazyk nám vydrží nejméně dalších padesát, možná i sto let. Ostatně jak bude vypadat svět po sto letech? Obávám se, že to vůbec nebude idylické místo pro život a zlí jazykové budou říkat, že dobře už bylo. Možná zrovna o té naší době.